

Βιωματικό Πρόγραμμα

«Οι νερό... εξερευνητές»

Η σημασία της σωστής διαχείρισης νερού

Εκπαιδευτική πρόταση

Επιστημονική επιμέλεια: Παρασκευή Ρένεση
Φυσικός Περιβάλλοντος / Υπεύθυνη Σχεδιασμού Προγραμμάτων

Η πρόκληση

Το 75% του ανθρώπινου σώματος και το 75% του πλανήτη μας είναι νερό, στοιχεία που υποδηλώνουν τη σημασία του για την ανθρώπινη ζωή και την ζωή του πλανήτη μας. Το αγαθό αυτό θεωρείται δεδομένο ενώ δεν είναι. Και αυτό το θέμα περνάει ως εκπαιδευτικό μήνυμα σε κάθε παιδί.

Στόχος

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποσκοπεί στο να έρθουν τα παιδιά να εξοικειωθούν με τους Στόχους 6 και 12 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, αναγνωρίζουν την ανάγκη επίτευξης της καθολικής και ισότιμης πρόσβασης σε ασφαλές και προσιτό πόσιμο νερό για όλους καθώς επίσης και τη σπουδαιότητα της βελτίωσης της ποιότητας του νερού, μέσω της μείωσης της ρύπανσης, στοχεύοντας έτσι σε μία πιο ποιοτική ζωή για όλους.

Να παρακινηθούν, να προβληματιστούν και να αντιδράσουν !

Το πρόγραμμα συμβάλλει στη διαμόρφωση των υπεύθυνων πολιτών του αύριο. Μέσα από το πρόγραμμα τα παιδιά αναγνωρίζουν ως λύσεις του περιβαλλοντικού και κοινωνικού προβλήματος την προσέγγιση **Σωστή Διαχείριση, Προστασία του περιβάλλοντος, Σημασία για τη Βιοποικιλότητα**, καθώς και ενημερώνονται και ευαισθητοποιούνται σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και έναν τρόπο ζωής σε αρμονία με τη φύση.

Ο σκοπός του εκπαιδευτικού υλικού είναι να εισάγουμε τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στους 17 Παγκόσμιους Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, να τους ευαισθητοποιήσουμε με όραμα να διαμορφώσουμε του Ενεργούς Πολίτες του Αύριο, οι οποίοι θα αναλάβουν δράση για τη μεγάλη αλλαγή στον πλανήτη μας μέχρι το 2030.

Κάνει χρήση διεθνών εκπαιδευτικών υλικών που διατίθενται στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα μέσω των διεθνών συνεργασιών του Οργανισμού μας.

Ενισχύει τη σύνδεση της εκπαιδευτικής κοινότητας με το σύνολο της τοπικής κοινωνίας, αναπτύσσοντας δράσεις διάδρασης και κοινής αντιμετώπισης των μεγάλων κοινωνικών & περιβαλλοντικών θεμάτων που προκύπτουν από την Agenda 2030 & τους 17 Παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

Επιπλέον, τα παιδιά, μέσα από βιωματικές δραστηριότητες, ανακαλύπτουν:

- Ⓢ τις σπουδαίες ιδιότητες του νερού
- Ⓢ τις μορφές και τον κύκλο του
- Ⓢ την κατανομή του στο χώρο και στο χρόνο
- Ⓢ τη σημασία του για τη βιοποικιλότητα
- Ⓢ τη διαδρομή που ακολουθεί για να φτάσει στη βρύση μας
- Ⓢ το νερό και τα προβλήματα ανά τον κόσμο
- Ⓢ απλούς τρόπους για την εξοικονόμηση και προστασία του

Επιμέρους στόχοι που εξυπηρετούνται

- Να ενισχύσουν την κριτική ικανότητα και δημιουργικότητά τους.
- Να καλλιεργήσουν ικανότητα λήψης αποφάσεων.
- Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και υπευθυνότητας.
- Να διατυπώνουν συμπεράσματα και να ενθαρρύνονται στη διεξαγωγή διαλόγου στηρίζοντας τις απόψεις τους με επιχειρήματα.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες του νου (κατασκευές, δημιουργίες)
- Να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους στη χρήση των ψηφιακών μέσων.

3

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Οι μαθητές:

- να κατανοήσουν το περιβάλλον στο οποίο ζουν φυσικό και τεχνητό καθώς και την αλληλεξάρτηση του ανθρώπου με αυτό
- να ενημερωθούν για τη σημασία του νερού και τη σωστή διαχείριση του μέσω της βιωματικής εκπαίδευσης, τη διαδικασία της έρευνας και της απόκτησης της γνώσης μέσα από την εμπειρία
- να αποκτήσουν οικολογική συνείδηση, ασχολούμενοι ατομικά και ομαδικά με θέματα που τους ενδιαφέρουν και τους απασχολούν στην καθημερινότητά τους
- να πιστέψουν ότι η αλλαγή προς έναν καλύτερο κόσμο είναι κάτι το εφικτό
- να εμπυχώσουμε τους μαθητές να γίνουν «οι ήρωες» αυτής της μεγάλης αλλαγής και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη χώρα μας
- να βγουν από το στενό σχολικό περιβάλλον και να γίνουν πρεσβευτές των Παγκόσμιων Στόχων στην τοπική κοινωνία.

Σκεπτικό ανάπτυξης

Το σκεπτικό ανάπτυξης του εκπαιδευτικού προγράμματος περιλαμβάνει:

- την παρουσίαση και ενημέρωση πάνω στους 17 Παγκόσμιους Στόχους που θα Αλλάξουν τον Κόσμο
- τη διαδικασία τροποποίησης της στάσης των μαθητών απέναντι στα μεγάλα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου και τη δημιουργία των Ενεργών Πολιτών.

Η διαδικασία ενεργοποίησης της μαθητικής κοινότητας για τη δημιουργία των «ηρώων που θα αλλάξουν τον Κόσμο» βασίζεται στα παρακάτω βήματα:

Βήματα προς την Ενεργοποίηση

1. Σκέψου το θέμα,
2. Συζήτησέ το,
3. Ονειρεύσου την αλλαγή,
4. Γράψε για αυτό,
5. Κάνε τέχνη,
6. Δράσε! Πάρε μέρος σε ενέργειες που θα φέρουν την αλλαγή!

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα:

Σχεδιάστηκε από την εκπαιδευτική και επιστημονική ομάδα του Βιωματικού Σχολείου, του εκπαιδευτικού τμήματος του [QualityNet Foundation](http://QualityNet.Foundation), εξειδικευμένου Οργανισμού στα θέματα της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Υλοποιείται από το Βιωματικό Σχολείο στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αποτελεί μέρος της πρωτοβουλίας In Action «Δημιουργούμε έναν καλύτερο κόσμο» www.inactionforabetterworld.com, που προωθεί την εκπαίδευση, δέσμευση και ενεργοποίηση της ελληνικής κοινωνίας για τους 17 Παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Έχει βραβευθεί στα **European Sustainability Awards 2019**, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως το καλύτερο πρόγραμμα Μη κερδοσκοπικού στην Ευρώπη.

4

Περιεχόμενο

Οι μαθητές -μέσα από ευχάριστες βιωματικές, διαθεματικές, ανακαλυπτικές, ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες, δράσεις και παιχνίδια- αντιλαμβάνονται τη σημασία και την αξία της προστασίας του περιβάλλοντος και της ορθής διαχείρισης του νερού για την ποιότητα της ζωής τους. Στην προσπάθεια αυτή, αρωγός είναι οπτικό και ακουστικό υλικό και βιωματικές δράσεις.

Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το περιβάλλον είναι ένα θέμα με πολλές πτυχές που άπτονται πολλών θεματικών ενοτήτων, το πρόγραμμα αυτό αναπτύσσεται μέσα από ποικίλα μαθησιακά αντικείμενα.

Το υλικό για τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή περιέχει:

- οδηγός μαθήματος,
- φύλλα δραστηριότητας,
- οπτικοακουστικό υλικό,
- συνεργατικές βιωματικές δράσεις.
- Δικτυακά Παιχνίδια

Ηλικιακές Ομάδες αναφοράς του προγράμματος

Το υλικό αναφέρεται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ο εκπαιδευτικός ανάλογα με το επίπεδο και τις ανάγκες τις τάξης του μπορεί να αξιοποιήσει και προσαρμόσει τις προτεινόμενες δραστηριότητες.

Δομή Βιωματικού Προγράμματος

για τα ηλικιακά επίπεδα Νηπιαγωγείου και τάξεων Α΄, Β΄ & Γ΄ Δημοτικού

Σε κάθε περίπτωση και ανάλογα με το ηλικιακό επίπεδο στο οποίο απευθυνόμαστε γίνεται **προσαρμογή του λεκτικού και της δομής**, έτσι ώστε να ανταποκρινόμαστε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες του κάθε επιπέδου.

Η επιλογή των θεμάτων που αναπτύσσουμε στα προγράμματά μας αποτελεί προϊόν έρευνας στην εκπαιδευτική κοινότητα και συνάδει αφενός με τις προτάσεις των εκπαιδευτικών, που γνωρίζουν πολύ καλά τις ανάγκες υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς και τις γενικότερες κοινωνικές συνθήκες και αφετέρου με τις υποδείξεις της επιστημονικής κοινότητας και των σύγχρονων δεδομένων για τα θέματα της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Τα προγράμματά μας υλοποιούνται μέσα από συμμετοχικές ομαδικές δραστηριότητες αξιοποιώντας τόσο τις νέες τεχνολογίες όσο και τα εργαλεία της βιωματικής προσέγγισης και ενεργητικής μάθησης, όπως: θεατρικό παιχνίδι, δραματοποιήσεις και αφηγήσεις παραμυθιών, μουσικοχορευτικά δρώμενα, κουκλοθεατρικές παραστάσεις, πρωτότυπα

τραγούδια & μουσική για το κάθε πρόγραμμα, κινητικά παιχνίδια, φύλλα εργασίας, ερωτηματολόγια και έρευνες, δράσεις πεδίου, προβολές οπτικού υλικού.

Το κάθε πρόγραμμα που υλοποιούμε συνοδεύεται από αντίστοιχο **θεματικό υλικό** με ενημερωτικά κείμενα για το δάσκαλο & φύλλα δραστηριότητας για τους μαθητές. Ταυτόχρονα, κάθε μαθητής λαμβάνει αναμνηστικό «δώρο» με στόχο τη διατήρηση των μηνυμάτων του προγράμματος.

Δομή για το ηλικιακό επίπεδο Α΄:

Υποστηρικτικά Μέσα/ Υλικά:

- Κούκλα
- Ιστορία Κουκλοθεάτρου
- Υφάσματα
- Υλικά «ψαρέματος»
- Κάρτες με ιδιότητες
- Τάπητας δραστηριότητας
- Υλικά πειραμάτων (Μπουκάλια, χρώμα, χύμα)
- Αξεσουάρ θεατρικού παιχνιδιού
- Εικόνες και κύβοι για παζλ
- Μουσική -Τραγούδι
- Δικτυακά παιχνίδια

Δραστηριότητες:

Εισαγωγή στο θέμα με Κουκλοθέατρο

Να μπουν τα παιδιά στο πνεύμα της συνάντησης και να δοθούν τα πρώτα ερεθίσματα και βασικές πληροφορίες σχετικά με το νερό και τη σημασία του για τη διατήρηση της ζωής στον πλανήτη.

Οι ιδιότητες του νερού

Να γνωρίσουν τα παιδιά τις ιδιότητες του νερού που το κάνουν τόσο πολύτιμο. Με ένα γαλάζιο μακρύ πανί δημιουργώ μια λιμνούλα. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και σε κάθε ομάδα ζητείται να «ψαρέψει» μια κατηγορία υλικών σχετικών με το νερό από τη λίμνη. Τις κάρτες που ψαρεύουν τις βλέπουμε και τις συζητούμε.

Ο Κύκλος του Νερού

Να γνωρίσουν τα παιδιά τον κύκλο του νερού. Εξηγούμαι σε τάπητα ποια είναι η διαδρομή του νερού και σηματοδοτούμε τα σημαντικά σημεία του κύκλου. Βλέπουμε την ανθρώπινη δραστηριότητα και τους τρόπους ρύπανσης και μόλυνσης του νερού. Παροτρύνουμε τα παιδιά να κάνουν με τα σώματά τους τον κύκλο του νερού.

Ρύπανση νερού

Να διαπιστώσουν τα παιδιά ότι το πρόβλημα της ρύπανσης του νερού δεν είναι τοπικό αλλά επηρεάζει άμεσα σημαντικές ποσότητες νερού και ζωντανών οργανισμών. Η δραστηριότητα αναπτύσσεται μέσα από απλά πειράματα.

Εσύ εξοικονομείς;

Συζητούμε για τους τρόπους εξοικονόμησης που μπορούμε να εφαρμόσουμε εμείς οι ίδιοι στο σπίτι μας και στο χώρο που κινούμαστε. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και τους

δίνονται 9 κύβοι, με εικόνες σε κάθε πλευρά των κύβων. Μοιράζεται σε κάθε ομάδα από μια εικόνα και καλείται με τους κύβους της να τη φτιάξει.

Εξοικονόμηση Νερού

Να βιώσουν τα παιδιά τι σημαίνει σπατάλη νερού και τι εξοικονόμηση νερού. Πρόκειται για κινητικό παιχνίδι / παιχνίδι αυτοσχεδιασμού.

6

Δομή για το ηλικιακό επίπεδο Β΄:

Υποστηρικτικά Μέσα/ Υλικά:

- Προβολέας/υπολογιστής
- Παρουσίαση
- Υφάσματα
- Υλικά «ψαρέματος»
- Κάρτες με ιδιότητες
- Επιδαπέδιος Τάπητας δραστηριότητας
- Υλικά πειραμάτων (Μπουκάλια, χρώμα, χώμα)
- Αξεσουάρ θεατρικού παιχνιδιού
- Μουσική

Δραστηριότητες:

Καταιγισμός ιδεών

Να μπουν τα παιδιά στο πνεύμα της συνάντησης και να δοθούν τα πρώτα ερεθίσματα και βασικές πληροφορίες σχετικά με το νερό και τη σημασία του για τη διατήρηση της ζωής στον πλανήτη.

Οι ιδιότητες του νερού

Να γνωρίσουν τα παιδιά τις ιδιότητες του νερού που το κάνουν τόσο πολύτιμο. Με ένα γαλάζιο μακρύ πανί δημιουργώ μια λιμνούλα. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και σε κάθε ομάδα ζητείται να «ψαρέψει» μια κατηγορία υλικών σχετικών με το νερό από τη λίμνη. Τις κάρτες που ψαρεύουν τις βλέπουμε και τις συζητούμε.

Ο Κύκλος του Νερού

Να γνωρίσουν τα παιδιά τον κύκλο του νερού. Εξηγούμαι σε τάπητα ποια είναι η διαδρομή του νερού και σηματοδοτούμε τα σημαντικά σημεία του κύκλου. Βλέπουμε την ανθρώπινη δραστηριότητα και τους τρόπους ρύπανσης και μόλυνσης του νερού.

Το πρόβλημα του ευτροφισμού

Να βιώσουν τα παιδιά το πρόβλημα της ρύπανσης του νερού, μέσω της βασικής ένδειξης ύπαρξής της, του ευτροφισμού. Πρόκειται για κινητικό παιχνίδι.

Ρύπανση νερού

Να διαπιστώσουν τα παιδιά ότι το πρόβλημα της ρύπανσης του νερού δεν είναι τοπικό αλλά επηρεάζει άμεσα σημαντικές ποσότητες νερού και ζωντανών οργανισμών, καθώς επίσης και να καταλάβουν τη σπουδαιότητα της βελτίωσης της ποιότητάς του, μέσω της μείωσης της ρύπανσης, στοχεύοντας έτσι σε μία πιο ποιοτική ζωή για όλους. Η δραστηριότητα αναπτύσσεται μέσα από απλά πειράματα.

Από την πηγή στο ποτήρι μας

Να μάθουν τα παιδιά το δρόμο και τις διαδικασίες που ακολουθεί το νερό μέχρι να ανοίξουμε τη βρύση μας καθώς επίσης και να αναγνωρίσουν την ανάγκη επίτευξης της καθολικής και ισότιμης πρόσβασης σε ασφαλές και ποσιτό πόσιμο νερό για όλους. Με την υποστήριξη οπτικού υλικού δείχνουμε τη διαδρομή από του νερού για το σπίτι μας. Συζητούμε για τους τρόπους εξοικονόμησης που μπορούμε να εφαρμόσουμε εμείς οι ίδιοι στο σπίτι μας και στο χώρο που κινούμαστε.

Εξοικονόμηση Νερού

Να βιώσουν τα παιδιά τι σημαίνει σπατάλη νερού και τι εξοικονόμηση νερού. Πρόκειται για κινητικό παιχνίδι / παιχνίδι αυτοσχεδιασμού.

Αναλυτικός Οδηγός Υλοποίησης

Ο Αναλυτικός Οδηγός Υλοποίησης του προγράμματος βρίσκεται αναρτημένος στην πλατφόρμα www.inactionforabetterworld.com και αποτελείται από τα παρακάτω περιεχόμενα

Υλικό εκπαιδευτικού,

Αναλυτικός Οδηγός Υλοποίησης του προγράμματος αναλόγως ηλικιακού επιπέδου
(προ νήπιο -νήπιο, Α, Β,Γ Δημοτικού)

Υλικό Τεκμηρίωσης

Ενημερωτικό υλικό & έρευνες, Πηγές,Βιβλία

Υποστηρικτικά Μαθησιακά Αντικείμενα

Φύλλα με δραστηριότητες

Ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναλόγως θεματικής προσέγγισης & ηλικιακού επιπέδου

Παραμύθι

Ανάπτυξη παραμυθιού με τους ήρωες του νερού

Παρουσίαση

Συνολική προσέγγιση στο θέμα με παρουσίαση powerpoint

Μουσική & Τραγούδι

Ανάπτυξη μουσικοχορευτικής δραστηριότητας με την υποστήριξη πρωτότυπου τραγουδιού

Επιδαπέδιος Τάπητας & Επιτραπέζιο παιχνίδι

Αφίσα Τάξης

Αξιολόγηση: Φόρμα αξιολόγησης δραστηριότητας από τον εκπαιδευτικό

Υλικό μαθητή

Αναμνηστικό δώρο

Αναμνηστικός έπαινος συμμετοχής στο πρόγραμμα

<https://inactionforabetterworld.com/%ce%b2%ce%b9%cf%89%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%cf%80%cf%81%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%ce%bc%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b2%ce%ac%ce%bb%ce%bb%ce%bf%ce%bd/nero-exereynites-nipia-pronipia/>

<https://inactionforabetterworld.com/%ce%b2%ce%b9%cf%89%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%cf%80%cf%81%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%ce%bc%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b2%ce%ac%ce%bb%ce%bb%ce%bf%ce%bd/nero-exereynites-abc-dimotikou/>

Υποστήριξη Εκπαιδευτικής διαδικασίας

Δίκτυο Σχολείων

Μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, www.inactionforabetterworld.com τα σχολεία έχουν τη δυνατότητα επικοινωνίας των έργων/δημιουργιών/υλικών από την υλοποίηση του προγράμματος, αποτελώντας θετικό παράδειγμα και για άλλες ομάδες που ενδιαφέρονται για τη συγκεκριμένη θεματική της ισορροπημένης διατροφής και σωματικής δραστηριότητας.

Ενημέρωση/εκπαίδευση εκπαιδευτικών

Είναι σημαντική η ενημέρωση του εκπαιδευτικού πάνω στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος και της ορθής διαχείρισης του νερού. Η ενημέρωση αυτή προσφέρεται αναλυτικά μέσω του υλικού του προγράμματος, τόσο μέσω του θεωρητικού υλικού όσο και των άρθρων.

Γραμμή υποστήριξης

Με στόχο την υποστήριξη προς τον εκπαιδευτικό χρήστη των εκπαιδευτικών υλικών & προγραμμάτων, ο Οργανισμός μας διατηρεί γραμμή βοήθειας τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής υποστήριξης με εκπαιδευτικό προσωπικό, με στόχο τη συνεργασία σε επίπεδο υλοποίησης, τη διάδραση αλλά και την ανατροφοδότηση.

Η αξιολόγηση του προγράμματος

Η αξιολόγηση είναι πολύ σημαντική εκπαιδευτική διαδικασία, που στόχο έχει να προσδιορίσει το αποτέλεσμα της δραστηριότητας σε σχέση με τους στόχους τους οποίους αυτή επιδιώκει και την καταλληλότητα των μέσων και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη τους. Μέσω της αξιολόγησης αφενός εκτιμάται η αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής πρακτικής και αφετέρου επιδιώκεται η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Οι άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης προκύπτουν από τους στόχους που αρχικά τέθηκαν και από το βαθμό επίτευξής τους.

Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικές ερωτήσεις αξιολόγησης-επίτευξης των στόχων του προγράμματος από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό:

- Επιτεύχθηκαν όλοι οι στόχοι του προγράμματος;
- Υπήρξαν στόχοι που δεν επιτεύχθηκαν; Ποιοι ήταν αυτοί και γιατί δεν επιτεύχθηκαν;
- Χρειάστηκε να αλλάξουν κάποιοι στόχοι; Ποιοι ήταν αυτοί;
- Ποιες δραστηριότητες ήταν οι πιο ενδιαφέρουσες για τα παιδιά;
- Αξιοποιήθηκαν πηγές και εξωτερικοί φορείς;
- Υπήρξε έρευνα πεδίου;
- Προτάσεις βελτίωσης;

Η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού προγράμματος από τον Οργανισμό ως υλικό αλλά και ως μέθοδος παρέμβασης και αλλαγής νοοτροπίας

πραγματοποιείται μέσα από ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού. Επίσης, καταγράφονται τα σχόλια θετικά ή αρνητικά των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το πρόγραμμα, καθώς και η αριθμητική συμμετοχή σε ετήσια βάση.